

Παρθενών

Ένα ανυπέρβλητο πολιτισμικό μνημείο.

*«Ξύπνησα με το μαρμάρινο τούτο κεφάλι
στα χέρια*

*που μου εξαντλεί τους αγκώνες και δεν ξέρω
πού να τ' ακουμπήσω»*

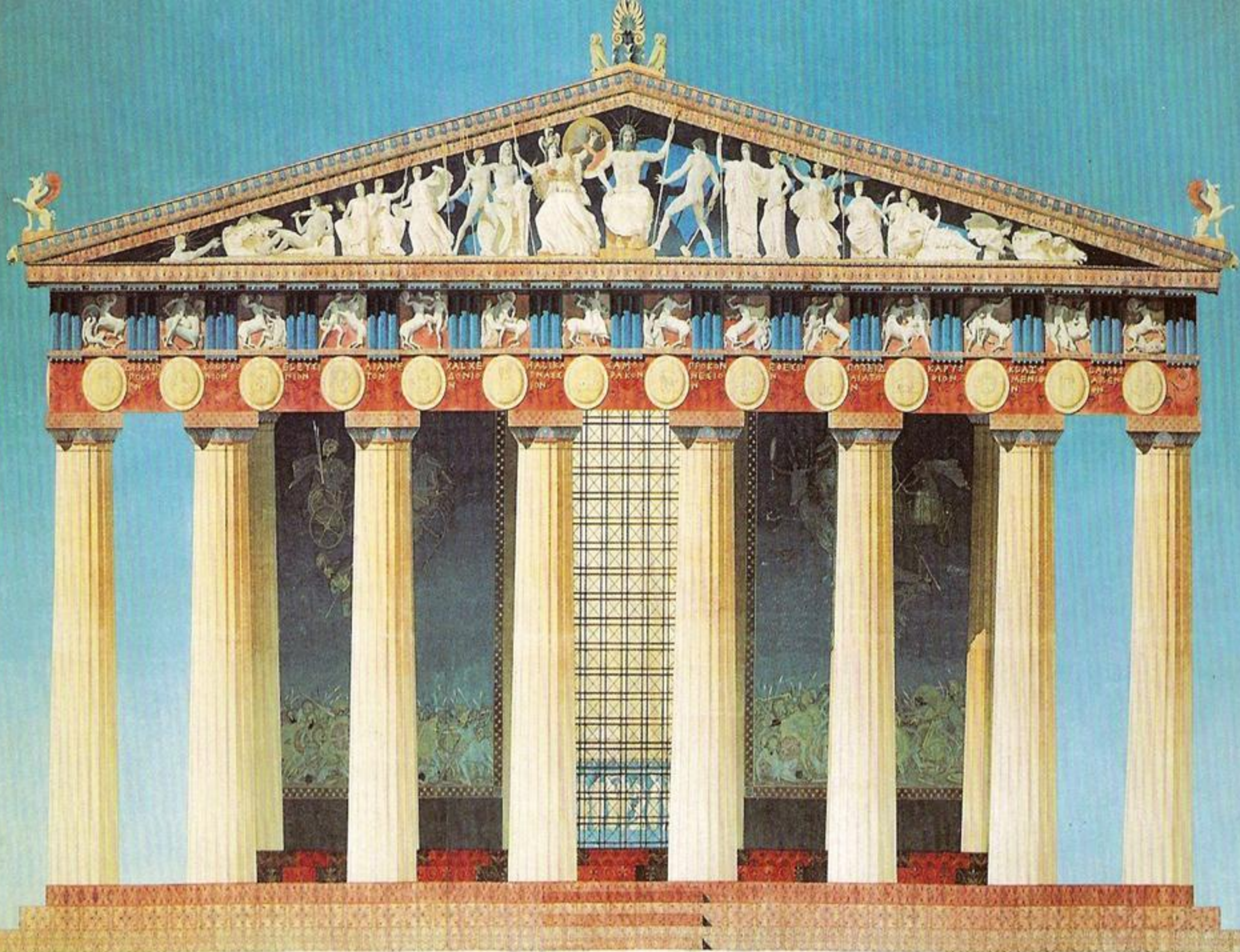
Γ. Σεφέρης

- Μανόλης Ανδρόνικος: άρθρο στο Βήμα (1971) 'ανατριχιαστική αποκάλυψη'
- Κ. Καραθεοδωρή: μέγας Έλληνα μαθηματικός προσπαθεί να εντοπίσει σχέσεις μεταξύ των τμημάτων του ναού.
- Ι. Μακρυγιάννης: για αυτά τα μάρμαρα πολεμάμε.

Ο Παρθενών που δεν διδάσκεται

- Οι εικόνες και οι σχετικές αναφορές για τον Παρθενώνα στο Σχολικό Εγχειρίδιο και στο Τετράδιο Εργασίας
- Σκοπός στο ΑΠ: να κατανοήσουν τους λόγους για τους οποίους τα έργα αυτής της περιόδου συγκεντρώνουν την παγκόσμια εκτίμηση και να νιώσουν θαυμασμό για τα μεγάλα έργα της κλασικής εποχής
- Ο κόσμος και οι γονείς εκφράζονται με θαυμασμό για το μνημείο

Φαινομενολογική Μέθοδος

- Αισθητική απόλαυση και νοητική επεξεργασία
- Ιστορία του μνημείου: Πριν τους περσικούς πολέμους ήταν 'Ακρόπολη' με μυκηναϊκό τείχος και ιερά. Αρχίζει η οικοδόμηση μετά τη μάχη του Μαραθώνα (490 π.Χ.)- καταστρέφεται με την κάθοδο των Περσών μετά τη μάχη των Θερμοπυλών (480 π.Χ.).
- Ο Περικλής πετυχαίνει με ψήφισμα (450-449 π.Χ.) την αποκατάσταση του μνημείου με χρήματα του συμμαχικού ταμείου.
- Αντίδραση των συμμάχων και αποστομωτική απάντηση του Περικλή.
- Πλάτων-Ισοκράτης -Αλέξανδρος

- Μετά την επικράτηση του Χριστιανισμού(5^{ος} αι. μ. Χ.) μετατρέπεται σε ναό αφιερωμένο στην Αγία του Θεού Σοφία(με την ανέγερση μιας αψίδας στην ανατολική πλευρά καταστρέφεται το κέντρο του αετώματος).
- Οι Τούρκοι το μετατρέπουν σε τζαμί (1456 μ.Χ.).
- Κατά την πολιορκία της Ακρόπολης από τον Βενετό Morosini (1687 μ. Χ.) ανατινάσσεται η μπαρουταποθήκη των Τούρκων και καταστρέφεται το κεντρικό τμήμα του ναού και γλυπτά της ζωφόρου. Ο ίδιος ο Morosini καταστρέφει, προσπαθώντας να τους αποσπάσει, τους ίππους του δυτικού αετώματος.

- Το 1802 μ.Χ. ο Elgin, με την άδεια των τουρκικών αρχών για τη μέτρηση και ζωγραφική των γλυπτών, αποσπά βάνουσα 15 μετώπες, 56 πλάκες από τη ζωφόρο και 12 αγάλματα από τα αετώματα. Το 1806 αποσπά μια από τις Καρυάτιδες και μια γωνία του Ερεχθείου. Οι Γάλλοι είχαν προηγηθεί χωρίς επιτυχία, ενώ ο ιερόσυλος Elgin αναλαμβάνει το καταστροφικό έργο με τη φράση:
- *Quod Gothi non facerunt Scotus fecit.*

Λόρδος Μπάυρον: Η Κατάρρα της Αθηνάς

(η θεά με σπασμένο δόρυ εμφανίζεται σαν φάντασμα στον ποιητή που κάθεται στα συντρίμια του Παρθενώνα)

- Η Παλλάδα η Παρθένα πόσο μα πόσο είναι διαφορετική! Πάνε οι χρόνοι που δοξοδότρα την γνώρισε η Τρωάδα. Πάνε οι λαμπροί καιροί που οδηγούσε το χέρι του Φειδία να αποδώσει τη θεϊκή μορφή της....Η μικρή κουκουβάγια απαλά στο σπασμένο της κράνος φτερουγίζει και κλαίει...
- Κι η Αθηνά με θωρεί και λέει:

- Το κοκκίνισμα της ντροπής καλύπτει το πρόσωπό σου, ξένε. Θα'σαι Άγγλος, όνομα λαού που κάποτε ήταν πρώτος στη δύναμη και στους ελεύθερους θεσμούς, μα τώρα ξέπεσε στην εκτίμηση του κόσμου αλλά κυρίως στη δική μου εκτίμηση. Θέλεις να μάθεις από πού πηγάζει αυτή μου η καταφρόνηση; Κοίταξε γύρω σου. Επέζησα από τους πολέμους και τους εμπρησμούς. Τύραννοι διαδέχονταν ο ένας τον άλλο και παρέρχονταν.

- Γλύτωση από τις καταστροφές των Γόθων και των Τούρκων. Όλους τους ξεπέρασε ένας από την πατρίδα σου ιερόσυλος. Και να, βεβηλωμένος τώρα πια ο ναός μου και άδειος από τα μεγάλα του Περικλή τα έργα και από τους τρανούς τους χρόνους του Κέκροπα. Συντρίμια μονάχα μου απομένουν.....

- Τα κλεμμένα τμήματα του μνημείου μεταφέρονται, μετά από εξαπάτηση των Τούρκων, στην Αγγλία (1816, Βρετανικό Μουσείο).
- Υπουργός πολιτισμού Μελίνα Μερκούρη: δραστηριοποιείται για την επιστροφή τους με τη στήριξη πνευματικών και πολιτικών ανδρών, και δη και Άγγλων.
- Δεν πρόκειται απλώς για ένα αγγείο, το οποίο εκλάπη, αλλά για ένα ακρωτηριασμένο μνημείο, του οποίου τα μέλη πρέπει να επανέλθουν στη βάση τους.

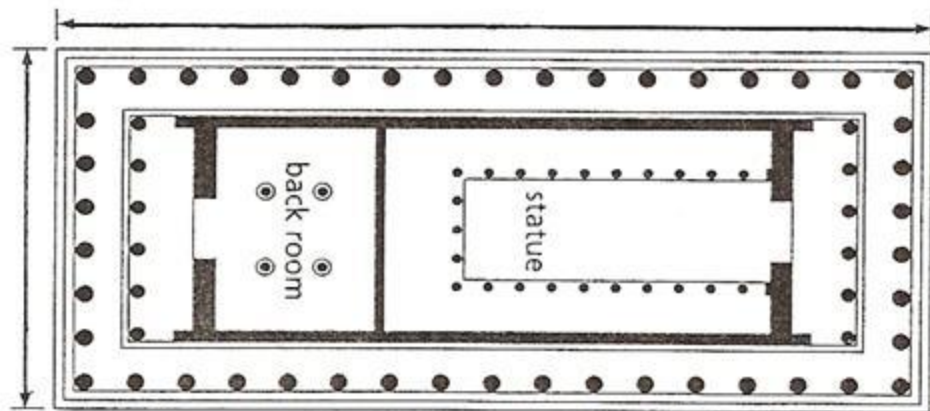
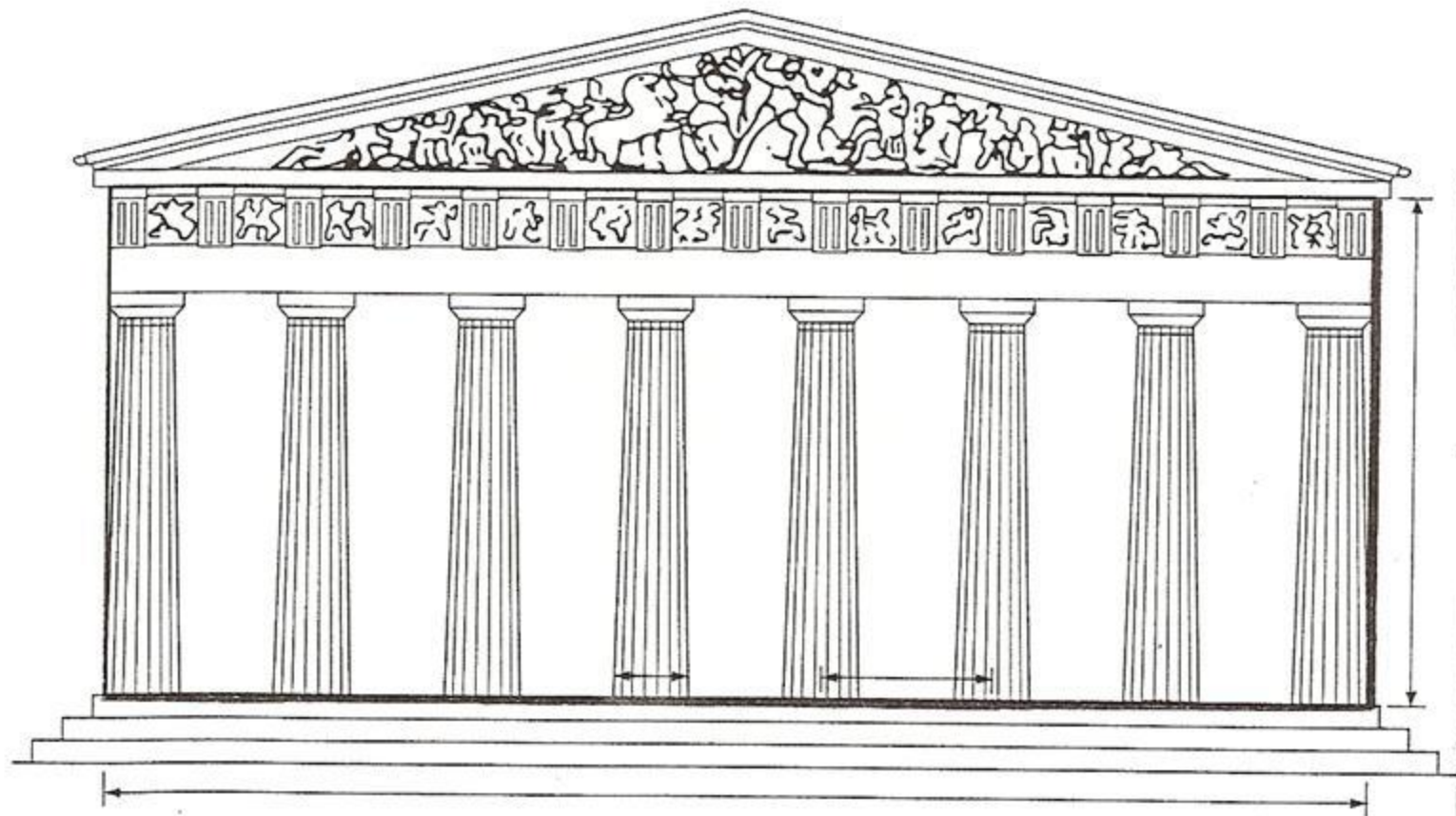

- Περικλής: πράξη επίδειξης μεγαλείου αλλά και δημιουργία ενός θρησκευτικού και πολιτιστικού κέντρου.
- Πάνω από όλα πολιτική πράξη: να καταστήσει την Αθήνα 'σχολείο της Ελλάδος'.
- 447-438 π.Χ.: η ανοικοδόμηση διαρκεί 9 χρόνια, άλλα 6 για την διακόσμηση των αετωμάτων.
- Μεγαλύτεροι οι ημιτελείς ναοί του Διός του Σελινούντος και του Ακράγαντος.
- Δεν εντυπωσιάζει με τις διαστάσεις του όσο με την καλλιτεχνική του επιβλητικότητα.

- Είναι ευδιάκριτο το βάθρο του πρώτου ναού που άρχισαν να ανοικοδομούν μετά τη μάχη του Μαραθώνα. Επάνω σε αυτό στηρίζεται ο νέος ναός.
- Σπόνδυλοι μαύροι από τη φωτιά χρησιμοποιήθηκαν σκοπίμως στο βόρειο τείχος της ακρόπολης για να θυμίζουν...
- Ονομασίες: εκατόμπεδος νεώς=ναός 100 ποδών (ίσως ο πρώτος ναός, ο οποίος δάνεισε το όνομά του στον δεύτερο, τον Παρθενώνα), Νεώς της Αθηνάς ή Εκατόμπεδος Παρθενών.

- Δωρικός ρυθμός στην Αθήνα;
- 8 κίονες στην ανατολική και δυτική πρόσοψη και περιβάλλεται από κίονες (οκτάστυλος, περίπτερος). Μετά τους 8 κίονες (πριν και μετά τον σηκό) 6 κίονες (εξάστυλος αμφιπρόστυλος σηκός)

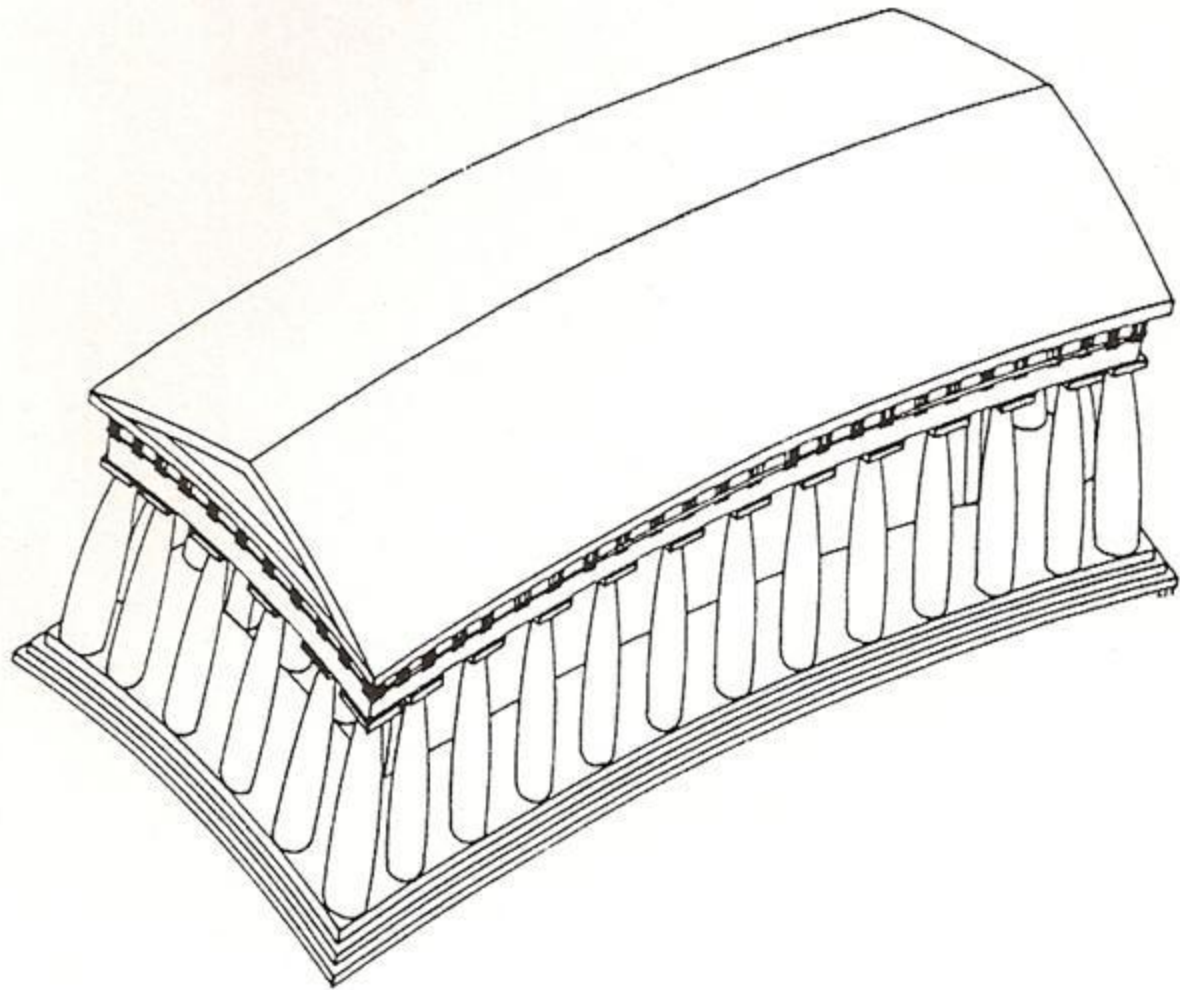

Διάζωμα

Μετόπη

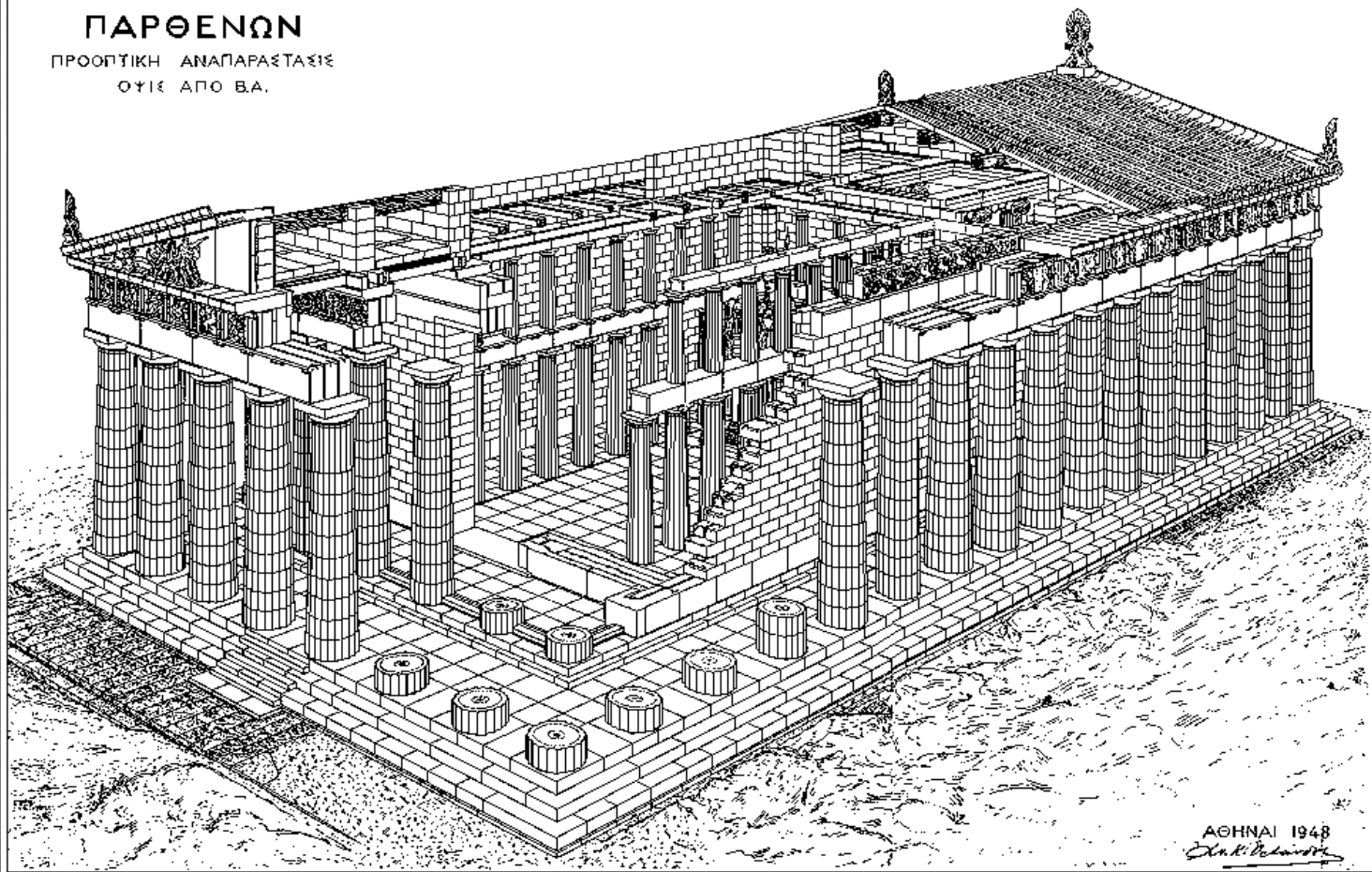
Αίτωμα

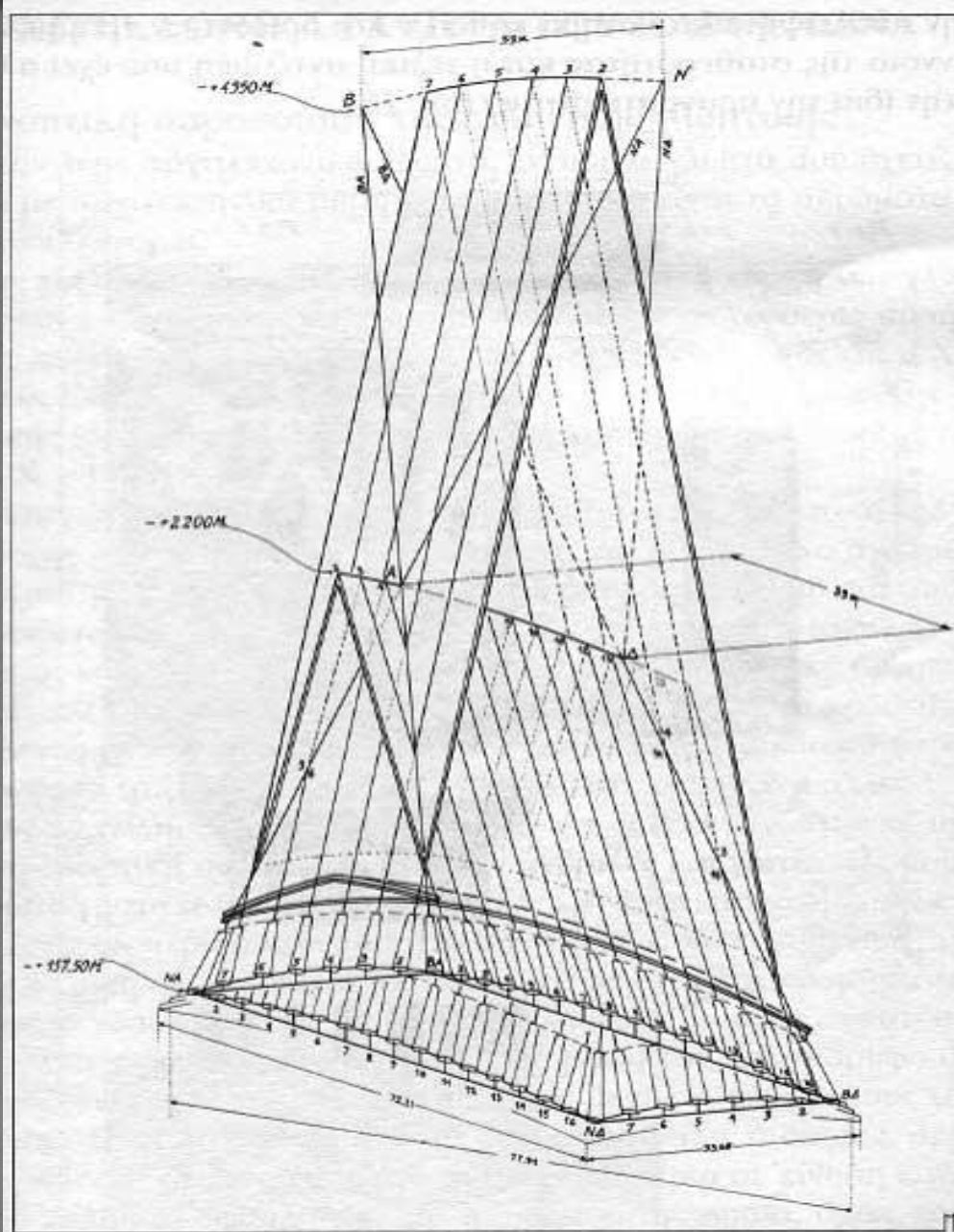

ΠΑΡΘΕΝΩΝ

ΠΡΟΟΠΤΙΚΗ ΑΝΑΠΑΡΑΣΤΑΣΙΣ
ΟΥΙΣ ΑΠΟ Β.Α.

ΑΘΗΝΑΙ 1948
Ε. Κ. Παλαμάς

Εξ αιτίας της καμπύλωσης των κίωνων, αν τους προεκτείνουμε τότε θα συναντηθούν οι κίονες της μακριάς πλευράς στα 4950 μ. ενώ της στενής στα 2200 μ.

Από το βιβλίο « Ιστορία των Τεχνών Έργα και Δημιουργοί »

Δεν υπάρχει καμιά ευθεία οριζόντια ή κάθετη

- Παραλληλόγραμμα (όχι ορθογώνια) με διαφορετικό άνοιγμα γωνιών.
- Μη συμμετρικά διαστήματα μεταξύ των κιόνων.
- Ανάλογες αποκλίσεις στο εύρος και στη θέση των μετοπών και των τριγλύφων.
- Καμπυλότητες του στυλοβάτη, του επιστυλίου και όλων των μερών του θριγκού.
- Έντασις και μείωσις των κιόνων.
- Κλίση των κιόνων του πτερού και των τοίχων του σηκού ελαφρώς προς τα μέσα.

- Τρεις βαθμίδες(αναβαθμοί): (0.517, 0.502, 0.552)
- Επάνω βαθμίδα(στυλοβάτης)
- Κάτω βαθμίδα(ευθυντηρία)
- Οι όρθιες επιφάνειες κλίνουν προς τα μέσα, ενώ οι ύπτιες επιφάνειες κλίνουν προς τα έξω.

- Ο Παρθενών δεν λειτούργησε ποτέ ως λατρευτικός χώρος.
- Καμιά λατρεία ή τελετή δεν έγινε στο εσωτερικό του.
- Ήταν περισσότερο ένα σύμβολο της πόλης.
- Έμοιαζε με ένα τεράστιο γλυπτό.

Ποιο συμβολικό περιεχόμενο
επιλέγουν οι Αθηναίοι για μετόπες
του Παρθενώνα;

Μετόπες

Α: Γιγαντομαχία

Δ: Αμαζονομαχία

Β: Άλωση της Τροίας

Ν: Κενταυρομαχία

Ανατολικές μετώπες

Οι Ολύμπιοι θεοί νικούν τους ενσαρκωτές του χάους και της αναρχίας και αποκαθιστούν την τάξη και την ηρεμία του σύμπαντος.

Δυτικές μετώπες

Ο Θησέας και οι Αθηναίοι απωθούν τις βίαιες και πολεμοχαρείς Αμαζόνες από την Αθήνα. Η ευφυΐα και η λογική υπερισχύει της δύναμης και της αλαζονείας **νίκη επί των Περσών).**

Βόρειες μετώπες Νότιες μετώπες

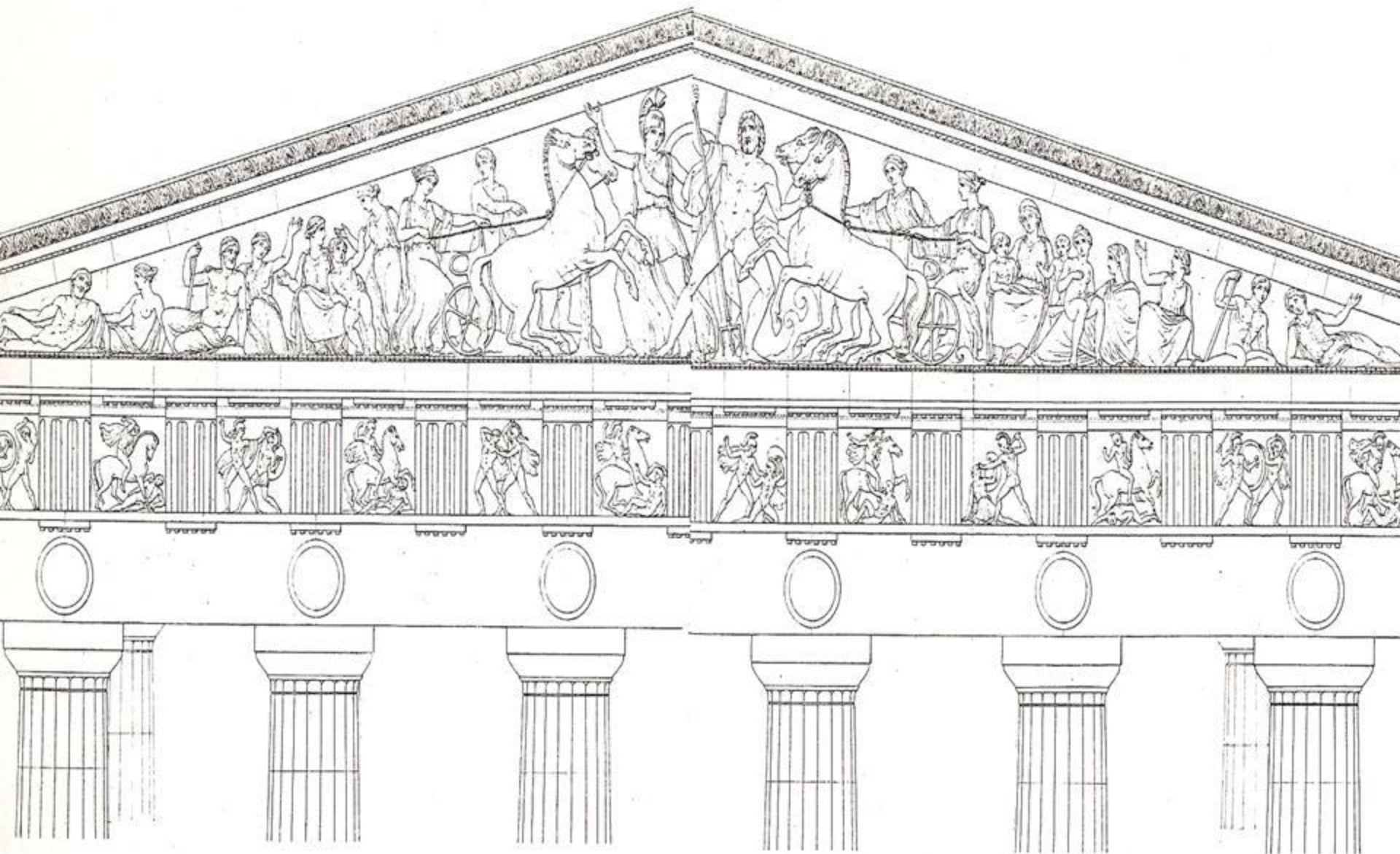
Η Ελλάδα υπερισχύει της Ανατολής → Οι Έλληνες νικούν τους Πέρσες.
Κενταυρομαχία (μάχη Λαπιθών εναντίον Κενταύρων)

Ανατολικό αέτωμα

Δυτικό αέτωμα

Δυτικό αέτωμα

Η Αφροδίτη αναπαύεται στην αγκαλιά της μητέρας της Διώνης

- Πολύπτυχος χιτώνας, ώμος γυμνός.
- Λεπτό διαφανές ύφασμα, λεπτότατες γλυκές πτυχώσεις στο λεπτό διαφανές ύφασμα του χιτώνα, πλατιές πτυχώσεις στο χοντρό μάλλινο του ιματίου.
- Το τριγωνικό σχήμα της σύνθεσης εξυπηρετεί τη βόρεια γωνία του ανατολικού αετώματος.

Κεφάλι αλόγου από το τέθριππο άρμα της Σελήνης στη βόρεια γωνία του ανατολικού αετώματος

- Κομψότητα, έκφραση
- Πάλλεται από ζωή
- Στόμα μισάνοιχτο
- Διασταλμένα ρουθούνια

Ποτάμιος Θεός (Κηφισός ή Ιλισός)

- Μιμείται τη ροή του ποταμού που κυλά, το ιμάτιο μιμείται την κίνηση του νερού.
- Παρασύρεται από το ρεύμα του θριάμβου της Αθηνάς έναντι του Ποσειδώνα.
- Προσελκύεται στιγμιαία η προσοχή του από τα συμβαίνοντα στο κέντρο της σύνθεσης.
- Ικανοποιεί απλώς την δύσκολη θέση της στενής βόρειας γωνίας του δυτικού αετώματος.

Παρόμοια θέματα

Στα σανδάλια της Αθηνάς
Παρθένου
(Κενταυρομαχία).
Στο εξωτερικό της ασπίδας
(Αμαζονομαχία) και
στο εσωτερικό της ασπίδας
(Γιγαντομαχία).

Στην παράσταση
του δυτικού
αετώματος
(διαμάχη Αθηνάς
- Ποσειδώνα

ερώτημα

- Για ποιο λόγο οι Αθηναίοι προβάλλουν τις δυνάμεις που επιχειρούν να επιβάλλουν την βία και τη βαρβαρότητα επάνω στις δυνάμεις του πολιτισμού και της εκλογίκευσης;
- Για ποιο λόγο οι Αθηναίοι προβάλλουν τη νίκη των αντιπάλων τους;

Εκδοχές

- Σκόπιμα απεικονίστηκε η μάχη σε πρώιμη φάση λόγω της τεχνικής δυσκολίας να παρασταθούν οι Κένταυροι πεσμένοι και νικημένοι στο στενό χώρο της μετόπης.
- Οι Αθηναίοι επεδίωκαν να δώσουν έμφαση όχι στην νίκη και το θρίαμβο όσο στον ίδιο τον αγώνα.

Θρίαμβος του πολιτισμού
και της λογικής εναντίον
των δυνάμεων που θέλουν
να επιβάλλουν την ωμή βία
και την κτηνώδη
βαρβαρότητα.

